

ขล่ำ คำสอน วิเคราะห์ความ

ขล่ำ

พระมหาทองสา ปรีชาคิลก วิทยากร

22 พฤษภาคม 2515

ญาม¹คำ⁺น่า⁺เพิน⁺บิ⁺ไห⁺เ็น²กััน
 มากััน³เขา⁺มา⁺เคอ⁺มากััน⁺เขา⁺กะ⁺บิ⁺ไห⁺วา
 มัน⁺เป็⁺น⁺เค็⁺ค็⁺อ⁺น⁺น⁺ึง⁺ ถ้า⁺เ็น⁺วา
 มา⁺เคอ⁺มากััน⁺เขา⁺กะ⁺บิ⁺ไค⁺ ทอ⁺ง⁺วา⁺มา⁺เคอ⁺
 ซื่อ⁺ ๆ สิ⁺วากััน⁺เขา⁺บิ⁺ไค⁺

เวลา⁺คำ⁺น่า⁺ท่าน⁺ไม่⁺ให้⁺เรี⁺ย⁺ก⁺กัน
 มากััน⁺ข้าว⁺ มา⁺นะ⁺มากััน⁺ข้าง⁺ก็⁺ไม่⁺ให้⁺พ⁺ค
 มัน⁺เป็⁺น⁺เค็⁺ล⁺ค⁺อ⁺น⁺น⁺ึง⁺ ถ้า⁺เรี⁺ย⁺ก⁺วา
 มา⁺นะ⁺ มากััน⁺ข้าว⁺ ก็⁺ไม่⁺ไค⁺ ทอ⁺ง⁺พ⁺ค⁺วา⁺มา⁺นะ
 เจ⁺ย⁺ ๆ จะ⁺วา⁺มากััน⁺ข้าว⁺ไม่⁺ไค⁺

บิ⁺ไห⁺จ⁺ี่⁺๔⁺ เขา⁺

ไม่⁺ให้⁺บ⁺ึง⁺ข้าว⁺

บิ⁺ไห⁺จ⁺ี่⁺๒⁺

ไม่⁺ให้⁺บ⁺ึง⁺ป⁺

กััน⁺จ⁺ี่⁺๕⁺ เขา⁺ จ⁺ี่⁺น⁺มัน⁺ใหม่⁺๕⁺มัน⁺หมอน
 มัน⁺บ⁺ึง⁺๖⁺ ช⁺ร⁺ร⁺ม⁺ค⁺า⁺ส⁺อ⁺น⁺โ⁺ล⁺ก⁺๗⁺เพิ⁺น⁺ส⁺อ⁺น⁺วา⁺เค⁺นะ

ถ้า⁺บ⁺ึง⁺ข้าว⁺ บ⁺ึง⁺น⁺มัน⁺ใหม่⁺มัน⁺หมอน
 มัน⁺ไม่⁺เหล็⁺อ⁺ ช⁺ร⁺ร⁺ม⁺ค⁺า⁺ส⁺อ⁺น⁺โ⁺ล⁺ก⁺ท่าน⁺ส⁺อ⁺น⁺วา⁺ค⁺ัง
 น⁺ั้น⁺ะ

เกี⁺ย⁺น⁺๘⁺ฮ⁺าง⁺๙⁺บิ⁺ไห⁺เอา⁺ไป⁺ฮ⁺อง⁺๑๐⁺

เกว⁺ียน⁺ซ⁺ำ⁺ร⁺ค⁺ ไม่⁺ให้⁺เอา⁺ไป⁺ทำ⁺ที่⁺ร⁺อง

เคี⁺ย⁺ง⁺๑๑⁺ เกี⁺ย⁺น⁺ท⁺ัง⁺เห⁺ม⁺ค⁺๑๒⁺บิ⁺ไห⁺เอา⁺เป็⁺น⁺
 แปน⁺เหย⁺ย⁺บ⁺ซ⁺ึ้น⁺๑๓⁺เพิ⁺น⁺บิ⁺ไห⁺เอา⁺ไป⁺ฮ⁺อง⁺
 โค⁺ย⁺มา⁺ก⁺ซอ⁺บ⁺เอา⁺ไป⁺ฮ⁺อง⁺เค⁺ บ⁺ค⁺อ⁺ย⁺มี⁺ไม่⁺

เครื่อ⁺ง⁺เกว⁺ียน⁺ซ⁺ำ⁺ร⁺ค⁺ท⁺ัง⁺ห⁺ม⁺ค⁺ไม่⁺ให้⁺เอา⁺เป็⁺น⁺
 แปน⁺เหย⁺ย⁺บ⁺ซ⁺ึ้น⁺ ท่าน⁺ไม่⁺ให้⁺เอา⁺ไป⁺ทำ⁺ที่⁺ร⁺อง

เกี⁺ย⁺น⁺ฮ⁺าง⁺ อี⁺ห⁺ง⁺ฮ⁺าง⁺ ๆ กะ⁺เอา⁺ไป⁺ฮ⁺อง⁺เห⁺ม⁺ค⁺

โค⁺ย⁺มา⁺ก⁺ซอ⁺บ⁺เอา⁺ไป⁺ทำ⁺ที่⁺ร⁺อง⁺นะ ไม่⁺ค⁺อ⁺ย⁺จะ
 มี⁺ไม่⁺

บิ⁺ไห⁺ซ⁺ัด⁺๑๔⁺ เสี⁺ย⁺๑๕⁺ซ⁺ึ้น⁺เฮี⁺ย⁺น⁺ มัน⁺ซ⁺ล⁺้า
 บิ⁺ไห⁺เอา⁺เคี⁺ย⁺ง⁺เฮี⁺ย⁺น⁺ไป⁺เฮ็⁺ค⁺เคี⁺ย⁺ง⁺ล⁺าง⁺
 มัน⁺ซ⁺ล⁺้า สิ⁺บ⁺ห⁺าย

เกว⁺ียน⁺ซ⁺ำ⁺ร⁺ค⁺ อะ⁺ไร⁺ ๆ ที่⁺ซ⁺ำ⁺ร⁺ค⁺ก็⁺เอา⁺ไป⁺ทำ⁺
 ที่⁺ร⁺อง⁺ห⁺ม⁺ค

ไม่⁺ให้⁺ซ⁺ว⁺าง⁺เสี⁺ย⁺ม⁺ล⁺ง⁺จาก⁺บ้าน⁺ มัน⁺ไม่⁺ค⁺ี
 ไม่⁺ให้⁺เอา⁺เครื่อ⁺ง⁺เรื่อ⁺น⁺ไป⁺ทำ⁺เครื่อ⁺ง⁺ล⁺าง⁺
 มัน⁺ไม่⁺ค⁺ี ฉิ⁺บ⁺ห⁺าย

บิ⁺ให้⁺เอา⁺ผ้า⁺ 17 ตาบ⁺เสีย⁺ 18 บิ⁺ให้⁺เอา⁺เสีย⁺ตาม⁺ผ้า⁺
 บิ⁺ให้⁺เอา⁺ของ⁺คำ⁺มา⁺พาค⁺ของ⁺สูง⁺ บิ⁺ให้⁺
 เอา⁺ของ⁺สูง⁺ ไป⁺เอ็ค⁺ของ⁺คำ⁺
 บิ⁺ให้⁺กาด⁺ 19 เก็บ⁺ 20 กาด⁺ชัวร์⁺เกิน⁺หัว⁺เจ้า⁺ของ⁺

บิ⁺ให้⁺ลอค⁺ 21 เสีย⁺ลอค⁺ผ้า⁺ คั้น⁺ลอค⁺เสีย⁺
 ลอค⁺ผ้า⁺มัน⁺เฝ้า⁺มัน⁺หมอง⁺ 22 เอา⁺ไว้⁺คำ⁺ ๆ
 ยา⁺ 23 ลอค⁺พวก⁺สิ้น⁺ พวก⁺หญิง⁺ของ⁺หญิง⁺

ยา⁺เอา⁺พาค⁺หัว⁺นอน⁺ เข้า⁺ใจ⁺ดี⁺ก⁺ 24
 มอน⁺จิง⁺ชั้น⁺มัน⁺จิง⁺ดี⁺ก⁺

ของ⁺ชะ⁺ล่า⁺มัน⁺กะ⁺มี⁺ เฝิน⁺กะ⁺บิ⁺ให้⁺
 ผัด⁺เขา⁺เท็ง⁺เฮียน⁺ บิ⁺ให้⁺เอ็ค⁺
 มัน⁺ชะ⁺ล่า⁺ มัน⁺บค⁺ (จาร⁺ฎี - ชะ⁺ล่า⁺มัน⁺เป็น⁺จิง⁺โค⁺กะ⁺)

ชะ⁺ล่า⁺มัน⁺บค⁺
 ชะ⁺ล่า⁺แป⁺ว⁺า⁺ของ⁺บค⁺ ชุม⁺อัน⁺คน⁺บม⁺ชะ⁺ล่า⁺

มัน⁺จิง⁺บค⁺ บฮาง⁺บม⁺ มัน⁺บค⁺บง⁺าม
 มัน⁺ปะ⁺เพณ⁺

ผัด⁺เขา⁺ 25 เเท็ง⁺ 26 เฮียน⁺ 27
 ชัด⁺เสีย⁺มลง⁺กลาง⁺
 ชัด⁺เสีย⁺มชั้น⁺เฮียน⁺
 โยน⁺กะ⁺ตา⁺ 28 ชั้น⁺เฮียน⁺

บิ⁺ให้⁺เอา⁺ผ้า⁺ปะ⁺เสื่อ⁺ บิ⁺ให้⁺เอา⁺เสื่อ⁺ปะ⁺ผ้า⁺
 บิ⁺ให้⁺เอา⁺ของ⁺คำ⁺มา⁺พาค⁺ของ⁺สูง⁺ บิ⁺ให้⁺
 เอา⁺ของ⁺สูง⁺ไป⁺ท่า⁺ของ⁺คำ⁺
 บิ⁺ให้⁺วาง⁺รอง⁺เท้า⁺เป็น⁺ทาง⁺ยาว⁺เกิน⁺
 ศี⁺ระ⁺ตน⁺เอง⁺

บิ⁺ให้⁺เดิน⁺ลอค⁺เสื่อ⁺เดิน⁺ลอค⁺ผ้า⁺ ถ้า⁺เดิน⁺ลอค⁺เสื่อ⁺
 เดิน⁺ลอค⁺ผ้า⁺มัน⁺เส⁺ร่า⁺ มัน⁺หมอง⁺ เอา⁺ไว้⁺คำ⁺ ๆ
 อยา⁺เดิน⁺ลอค⁺พวก⁺ผ้า⁺สิ้น⁺ พวก⁺กะ⁺ไร⁺ก⁺ตาม⁺ของ⁺
 ผู้⁺หญิง⁺
 อยา⁺เอา⁺พาค⁺หัว⁺นอน⁺ เข้า⁺ใจ⁺ดี⁺ก⁺
 อย่าง⁺นั้น⁺จิง⁺จะ⁺ดี⁺ก⁺

ของ⁺ค⁺ไม้⁺ค⁺ ก็มี⁺ ทาน⁺ก⁺ไม้⁺ให้⁺
 ผัด⁺ข้าว⁺บน⁺เรือ⁺น บิ⁺ให้⁺ทำ⁺
 คว⁺ระ⁺เว⁺น มัน⁺ไม้⁺ค⁺ (จาร⁺ฎี - ชะ⁺ล่า⁺มัน⁺เป็น⁺
 อย่าง⁺ไร⁺กะ⁺)
 ชะ⁺ล่า⁺มัน⁺ไม้⁺ค⁺
 ชะ⁺ล่า⁺แป⁺ล⁺ว⁺า⁺ของ⁺ไม้⁺ค⁺ ทุก⁺วัน⁺นั้น⁺คน⁺ไม่⁺มี⁺ข้อ⁺ที่⁺
 คว⁺ระ⁺เว⁺น
 มัน⁺จิง⁺ไม้⁺ค⁺ ไม่⁺มี⁺ง⁺ไม้⁺มี⁺ มัน⁺ไม้⁺ค⁺ไม่⁺ง⁺าม
 ไม่⁺มี⁺ปะ⁺เพณ⁺

ผัด⁺ข้าว⁺บน⁺เรือ⁺น
 โยน⁺เสีย⁺มลง⁺ข้าง⁺กลาง⁺
 โยน⁺เสีย⁺มชั้น⁺บน⁺บ้าน⁺
 โยน⁺ตะ⁺กร⁺า⁺ชั้น⁺บน⁺เรือ⁺น

ธรรมคาสอนโลกเพินวาชะลำ มั้นบตี
 นั่งตั้น²⁹ บันโคเสียน บฮาง³⁰ บมี
 เอาคั้นเซ็คบันโค มั้นกะบฮาง
 บมี มั้นชะลำ

ขวม³¹ หัวบันโค³² ชันบานขึ้นเสียน
 บันโคเป็นของมีบุญมีคุณ เป็นของคำ
 ของคุณ เอาตองเคาลพวันศีล
 วันพะ วันแปคคำ สิบสี่สิบห้าคำ
 เขามีจารีตประเพณี เขาสิเกบคอกไม้³³
 ซูปเทียนไปบูชาเจ้าแม่บันโค
 ภาวนาให้อางใหม่ ขอคารวะบันโคเสียน
 เกบคอกไม้ซูปเทียน บูชา
 หัวบันโค

บูชา กอนเส้า³⁴ กะมี เออ
 กอนเส้าสามกอนสำหรับวาง³⁵
 หมอเขา³⁶ กะให้สมมา³⁷ ซู่ไฟ³⁸
 เพียให้อางใหม่ ยุกิมเฮ้ง³⁹

กอนเขา⁴⁰ บพ้อซัว⁴¹ กะยาซัวเคอ
 เพินวาค้อกอนเขาเป็นของศักดิ์สิทธิ์
 เป็นของสำคัญ ของเซ็ค⁴² กะ
 ไหย่า ของชะลำกะไหยาน
 เพินวา เพินสอนจั้งชัน เป็นของ
 คำของคุณ

ธรรมคาสอนโลกท่านว่าควรละเว่น มั้นไม่ตี
 นั่งขวางบันโคเรือนไม่มั่งไม่มี
 เอาเท้าเซ็คบันโค มั้นก็ไม่มั่งไม่มี
 ควรละเว่น

ข้ามหัวบันโค ชันบนบาน ชันบนเรือ
 บันโคเป็นของที่มีบุญมีคุณ เป็นของคำจุน
 ของใหญ่คุณ เราตองเคารพวันศีล
 วันพระ วันแปคคำ สิบสี่ สิบห้าคำ
 เขามีจารีตประเพณี เขาจะเกบคอกไม้
 ซูปเทียนไปบูชา เจ้าแม่บันโค
 ภาวนาให้มั่งมี ขอคารวะบันโคเรือน
 เกบคอกไม้ซูปเทียนบูชา
 หัวบันโค

บูชา กอนเส้าก็มี เออ
 กอนเส้า สามกอน สำหรับวาง
 หมอขาว ก็ให้ขอขมา เตาไฟ
 เพือให้มั่งมี อยู่คิมี่เรียวยามีแรง

กอนขาวไม่จำเป็นควักก็อยากวั้นะ
 ทานวากอนขาวเป็นของศักดิ์สิทธิ์
 เป็นของสำคัญ สิ่งที่ควรเกรงก็
 ไหย่าเกรง ของที่ควรละเว่นก็ให้กลัว
 ทานว่า ทานสอนอย่างนั้นเป็นของ
 คำจุน ของใหญ่คุณ

ตัก⁺เขา⁺มา⁴³ค็อก⁺กัน
 ตัก⁺เขา⁺มา⁺คำ⁺ กะ⁺แตก⁺อน
 นิ⁺ยม⁺คอง⁺เตา⁴⁴ ปาก⁺มี⁺เค็⁺ย
 เวลา⁺เท⁺เขา⁺ลง⁺จอก⁺ ยา⁺ให้
 เหม⁺ค⁺ซอน⁺ ตัก⁺เขา⁺มา⁺กะ

ค็อก⁺กัน⁺ ยา⁺เท⁺ให้⁺เหม⁺ค⁺ สี้⁺เก็⁺ย⁴⁵
 เขา⁺สิ⁺ชา⁺ค⁺หมอ⁴⁶ มัน⁺สิ⁺บ⁺หยา⁺
 วาย⁺วอด

บิ⁺หมี่⁺เส็⁺ง⁺ถว⁺ย⁴⁷ เส็⁺ง⁺บว⁺ง⁴⁸
 เซ⁺อะ⁺ ๆ⁺ ซะ⁺ คี⁺ต⁺าย⁺อ⁺ค⁺ต⁺าย⁺อ⁺ย⁺าก
 สี้⁺โค⁺ญี⁺น⁺สิ⁺มา⁺กั⁺น⁺น้ำ⁺ กะ⁺สิ⁺บ⁺พ⁺อ⁺ย⁺พ⁺อ⁺กั⁺น
 บ⁺พ⁺อ⁺ส⁺บ⁴⁹ พ⁺อ⁺ป⁺าก

(จารุณี - เขามาในวัดเคคะ)
 เขามา⁺ใน⁺วัด⁺ วัด⁺กะ⁺เป็น⁺ป⁺ุ⁺ณ⁺ี⁺ย⁺ส⁺ถ⁺าน
 เป็น⁺ที่⁺ย⁺ของ⁺พระ⁺พุ⁺ท⁺ พระ⁺ช⁺ร⁺ร⁺ม⁺ พระ⁺ส⁺ง⁺ฆ⁺
 เป็น⁺ที่⁺ร⁺ม⁺เ⁺ย⁺็น (จารุณี- คือบให้ตัดดอกไม้
 ในวัดเคคะ)

ที่⁺บ⁺ให้⁺ตัด⁺คอก⁺ไม⁺ คำ⁺ว่า⁺ตัด⁺คอก⁺ไม⁺
 หมาย⁺ค⁺ว⁺มา⁺ว่า⁺ เอง⁵⁰มา⁺ หมาย⁺ถึง⁺ล⁺ว⁺ม⁺เด⁺ิง
 ไช⁺ท⁺ม⁺ว⁺ก⁺ ไช⁺ท⁺ม⁺ว⁺ก⁺ย⁺ข⁺ัน⁺ห⁺ละ
 ผา⁵¹ม⁺ หมาย⁺ถึง⁺ศา⁺ลา⁺ที่⁺เขา⁺เ⁺ค⁺บ⁺ญ⁺
 เ⁺ค⁺ท⁺าน⁺ หมาย⁺ถึง⁺ปะ⁺รำ⁺พ⁺ิ⁺ค⁺ว⁺ย

ตัก⁺ช⁺าว⁺แ⁺ช⁺ก⁺เ⁺ซ⁺น⁺เค็⁺ย⁺ว⁺กั⁺น
 ตัก⁺ช⁺าว⁺มา⁺คำ⁺ ส⁺ม⁺ย⁺ก⁺อน
 นิ⁺ยม⁺ไ⁺ช⁺ก⁺ระ⁺คอง⁺เตา⁺ ปาก⁺มี⁺เค็⁺ย
 เวลา⁺เท⁺ช⁺าง⁺ลง⁺ เส็⁺ง⁺จอก⁺ อ⁺ย⁺า⁺ให้⁺เท⁺ล⁺อง⁺แ⁺ช⁺
 ท⁺ม⁺ค⁺ที่⁺เค็⁺ย⁺ว⁺ ท⁺อง⁺เหล็⁺อ⁺ไว⁺ใน⁺กะ⁺คอง⁺เตา
 ตัก⁺ช⁺าว⁺มา⁺แ⁺ช⁺
 ก⁺เ⁺ซ⁺น⁺เค็⁺ย⁺ว⁺กั⁺น⁺ อ⁺ย⁺า⁺เท⁺ให้⁺ท⁺ม⁺ค⁺จ⁺น⁺เก⁺ล⁺ย⁺ง
 ช⁺าว⁺จะ⁺ช⁺า⁺ค⁺หมอ⁺ มัน⁺จะ⁺ฉิ⁺บ⁺หยา⁺
 วาย⁺วอด

ไม้⁺ให้⁺ม⁺ี⁺เส็⁺ง⁺ถว⁺ย⁺ช⁺า⁺ม⁺ เส็⁺ง⁺ซ⁺อน
 เซ⁺อะ⁺ ๆ⁺ ซะ⁺ คี⁺ต⁺าย⁺อ⁺ค⁺ต⁺าย⁺อ⁺ย⁺าก
 จะ⁺ค⁺อ⁺ย⁺็น⁺จะ⁺มา⁺กั⁺น⁺ค⁺ว⁺ย⁺ ก⁺็⁺จะ⁺ไม⁺มี⁺พ⁺อ⁺ย⁺พ⁺อ⁺กั⁺น
 ไม้⁺พ⁺อ⁺ป⁺าก⁺พ⁺อ⁺ท⁺อง

(จารุณี - เขามาในวัดละคะ)
 เขามา⁺ใน⁺วัด⁺ วัด⁺ก⁺็⁺เป็น⁺ป⁺ุ⁺ณ⁺ี⁺ย⁺ส⁺ถ⁺าน
 เป็น⁺ที่⁺อ⁺ย⁺ของ⁺พระ⁺พุ⁺ท⁺ พระ⁺ช⁺ร⁺ร⁺ม⁺ พระ⁺ส⁺ง⁺ฆ⁺
 เป็น⁺ที่⁺ร⁺ม⁺เ⁺ย⁺็น (จารุณี-ที่ว่าไม่ให้ตัดดอกไม้
 ในวัดละคะ)

ที่⁺ไม⁺ให้⁺เ⁺น⁺บ⁺คอก⁺ไม⁺ คำ⁺ว่า⁺เ⁺น⁺บ⁺คอก⁺ไม⁺
 หมาย⁺ค⁺ว⁺มา⁺ว่า⁺ ป⁺ระ⁺คั⁺บ⁺ร⁺าง⁺ก⁺าย⁺ หมาย⁺ร⁺วม⁺ถึง⁺
 ส⁺ว⁺ม⁺ห⁺ม⁺ว⁺ก⁺ ไส⁺อะ⁺ไร⁺ค⁺ว⁺ย⁺อ⁺ย⁺าง⁺น⁺ั้น⁺ห⁺ละ
 ผา⁺ม⁺ หมาย⁺ถึง⁺ศา⁺ลา⁺ที่⁺เขา⁺ทำ⁺บ⁺ญ⁺
 ทำ⁺ท⁺าน⁺ หมาย⁺ถึง⁺ปะ⁺รำ⁺พ⁺ิ⁺ค⁺ว⁺ย

บิให้^{๕๒}คอกไม้เข้าไปผาม
 คั้น^๕ตัดคอกไม้เข้าไปผาม แสดง^๕ถึง
 ความบ^๕เคาลพสดานที่ พวกกินเหล้านั้น^๕หะ

ตัดคอกไม้^๕ชคอกไม้^๕แตกอน^๕ คน^๕ธรรมคา
 ชื่อ ๆ ที่ตัดคอกไม้^๕ แสดง^๕วาสิกิน^๕เหล้าแล้ว

(จารุณี - แถก^๕คุณ^๕ญา^๕ตาม^๕บอด
 เฝิน^๕ใหญ่^๕แซน^๕มา^๕วัด^๕ ขอ^๕โทษ^๕คะ^๕ เวลา
 เฝิน^๕ปวค^๕ทอง^๕เญียว^{๕๓} เฝิน^๕ใหญ่^๕ไป^๕เญียว
 นอ^๕กวัด^๕)

เออ บิให้^๕เญียว^๕ใน^๕วัด^๕
 ถา^๕อค^๕บ^๕ไค^๕ จัง^๕พาน^๕อง^๕มา^๕เล^๕น^๕ใน^๕วัด^๕
 กั้น^๕ฮา^๕เญียว^๕ไช^๕วัก^๕ อค^๕บ^๕ไค^๕กะ^๕ให้^๕เอา^๕คิน^๕

เป็ยก^๕เญียว^๕ไช^๕หัว^๕เป็น^๕การ^๕ ขอ^๕มา^๕ลา^๕โทษ^๕

เอา^๕คิน^๕ไช^๕กะ^๕มอม^๕ เป็น^๕การ^๕แสดง^๕คาร^๕วะ
 กว^๕ม^๕ เคาล^๕พ^๕ เจา^๕ไป^๕ผาม^๕ยา^๕ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕
 บัญ^๕ม^๕ไค^๕ชน^๕บา^๕บิ^๕ไซ^๕โต^{๕๔}

(จารุณี - แลว^๕คน^๕ออก^๕ลูก^๕เค^๕กะ
 คน^๕ออก^๕ลูก^๕มี^๕ชะ^๕ล่า^๕อ^๕ห^๕ย^๕)

ออก^๕ลูก^๕กะ^๕มี^๕ให้^๕เวา^๕มี^๕ เทว^๕คา
 ใน^๕เรื่อ^๕น^๕นั้น^๕แหละ

บิให้^๕ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕เข้า^๕ไป^๕ใน^๕ปะ^๕รำ^๕พิ^๕ธิ^๕
 ถา^๕ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕เข้า^๕ไป^๕ใน^๕ปะ^๕รำ^๕พิ^๕ธิ^๕ แสดง^๕ถึง
 ความ^๕บ^๕เคาล^๕พสดาน^๕ที่^๕ พวก^๕กิน^๕เหล้า^๕-
 นั้น^๕หะ

ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕ใส่^๕คอก^๕ไม้^๕สม^๕ย^๕กอน^๕ คน^๕ธรรม^๕คา
 ธรรม^๕คา^๕ ที่^๕ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕แสดง^๕วา^๕จะ^๕กิน^๕เหล้า
 แหละ

(จารุณี - แถก^๕อน^๕นั้น^๕คุณ^๕ญา^๕ตาม^๕บอด
 ทาน^๕ใหญ่^๕แซน^๕มา^๕วัด^๕ ขอ^๕โทษ^๕คะ^๕ เวลา
 ทาน^๕ปวค^๕ปัส^๕สาวะ^๕ ทาน^๕ใหญ่^๕ไป^๕ปัส^๕สาวะ
 นอ^๕กวัด^๕)

เออ บิให้^๕ปัส^๕สาวะ^๕ใน^๕วัด^๕
 ถา^๕ท^๕น^๕ไม่^๕ไค^๕ คัง^๕แซน^๕พาน^๕อง^๕มา^๕เล^๕น^๕ใน^๕วัด^๕
 ถา^๕จะ^๕ปัส^๕สาวะ^๕ที่^๕วัด^๕ อค^๕ท^๕น^๕ไม่^๕ไหว^๕แล^๕ว^๕ก็^๕
 ให้^๕เอา^๕คิน^๕

เป็ยก^๕ปัส^๕สาวะ^๕ใส่^๕สิ^๕รี^๕ระ^๕ เป็น^๕การ^๕ ขอ^๕มา^๕
 ลา^๕โทษ^๕

เอา^๕คิน^๕ใส่^๕กะ^๕หมอม^๕ เป็น^๕การ^๕แสดง^๕คาร^๕วะ
 ความ^๕เคาล^๕พ^๕ เเฮ^๕ไป^๕ปะ^๕รำ^๕พิ^๕ธิ^๕อ^๕ยา^๕ตัด^๕คอก^๕ไม้^๕
 บัญ^๕ไม่^๕ไค^๕ ชน^๕บา^๕บิ^๕ใส่^๕ตัว^๕

(จารุณี - คน^๕คลอ^๕ค^๕ลูก^๕กะ^๕กะ
 คน^๕คลอ^๕ค^๕ลูก^๕มี^๕ชะ^๕ล่า^๕อะ^๕ไร^๕)

คลอ^๕ค^๕ลูก^๕กะ^๕มี^๕ให้^๕บอ^๕ก^๕มี^๕ เทว^๕คา
 ใน^๕เรื่อ^๕น^๕นั้น^๕แหละ

(จารุณี - ชะล่าก่อนสียูไฟเคคะ)

กอนยไฟกะมีหมอ มีปูเกา
พอบาน พอเฮียนมาเวาซันแหละ
ไปญางไปหญิงเงาของกะเวาชะกอนแหละ
ไฟฟั้นของมีบุญมีคุณเค ยูไฟยานมีบาป
มีกรรม กะตองเวาชะกอนแหลวเนาะ

(จารุณี - คะ)

คือหญิงแมลูกอน บางคน
ยูไฟเป็นผดขื่นโตแดง เพินกะวา
มันแพไฟ เพราะวาไม่โคบอไฟ
ไฟเป็นของไหมของหมอน เขาสิไป
ย่างโตย่างหญิงกะตาย ตองเวาชะกอน
ซันกะเป็นการบตี กะตองขอชะกอน

น้ำกะคือกัน เป็นของมีคุณ
ญีวยวไชน้ำกะ เป็นบึง
ญีวยวไสทางคาบอด
ญีวยวไสทางคาบอด (หัวเราะ)
ญีวยวไชน้ำเป็นบึง โบลานเพินสอน

นี่เป็นปรัชญาที่ละเอียดอ่อนที่สุดเลย
เฮามอจักคอกว่าเพินสอนเพื่อหญิง
ความจริงเพินสอนเอาคำว่า ชะล่า
คำว่าบาป คำว่าบตี มาค้นไว้เลย

(จารุณี - ชะล่าก่อนจะอูไฟละคะ)

กอนจะอูไฟก็มีหมอ มีคนแก
พอบาน พอเรือนมาบอคนั้นแหละ
ไปเคินไปทำอะไรตนเองก็ผดเสี้ยกอนแหละ
ไฟฟั้นของมีบุญมีคุณนะ อูไฟกลัวมีบาป
มีกรรม ก็ตองบอเสี้ยกอนหละนะ

(จารุณี - คะ)

คือว่าหญิงแมลูกอนบางคน
อูไฟเป็นผดขื่นตัวแดง ทานก็ว่า
มันแพไฟ เพราะวาไม่โคบอไฟ
ไฟเป็นของไหมของหมอน เราจะไป
ย่างตัวย่างอะไรก็ตาม ตองบอเสี้ยกอน
ไม่เช่นนั้นก็เป็นการไม่ดี ก็ตองขอเสี้ยกอน

น้ำก็เช่นเดียวกันเป็นของมีบุญคุณ
บัสสาวะใส่น้ำก็เป็นปลิง
บัสสาวะใสทางคาบอด
บัสสาวะใสทางคาบอด (หัวเราะ)
บัสสาวะใส่น้ำเป็นปลิง โบรมาทาน

สอน
นี่เป็นปรัชญาที่ละเอียดอ่อนที่สุดเลย
เราไม่ทรูทว่าทานสอนเพื่ออะไร
ความจริงทานสอนให้คำว่าชะล่า
คำว่าบาป คำว่าไม่ตีมาบตีไว้เลย

เรากระยานบกาเอ็ด ความจริง
 นำเป็นของมีคุณ ทองไขกั้นไขอามนอ
 เข้าไปเที่ยว ถ้าเราไม่หาม โอยเที่ยว

ไขเหมิกชคน ไปชี้ไขเหมิกชคน
 นำกะกายเป็นของสกปรก อันนี้กลาง
 ดอกทางทางกะคือกัน คนไปคนมา
 ไปเที่ยวไขทาง กะทำให้สกปรก
 หลายซิงหลายยาง

เที่ยวไขทางเพินวาตาบอด
 เที่ยวไขหน้าเปบึง เพินสอนกะคิยู
 ยาคัดเสียมขึ้นเอียนมันชะล่า
 กั้นลูกนังเหลนยู ชัดเขาไป
 ดักหัวคังโปะ ชัดเสียมลงเสียน
 มันชะล่า ถ้าลูกนังเหลนยูไคกลาง
 หือไปตักมันตักนี้

ผักเข้าเทิงเอียนกะคือกัน มันชะล่า
 เพราะวาพุนมันค้าย ปิวเขาเอียนเหมิก
 (หัวเราะ) สอนอนามันนำเออ
 กะเจ้าสอนคิตโบลาน แลวกะมีการ
 ประหยัด เบิงคุดังฮ่าง กะตาฮ่าง
 กะเจ้ากะสิเอาไขกิน เอามาเอ็ดฮ่างผัก
 แองน้ำยูเคียงคุดังฮ่าง
 ไขกินปลูกผัก หอมเลย ผักสะละแน

เราก็ก้าวไม่กล้าทำ ความจริง
 นำเป็นของมีบุญคุณ ทองไขกั้นไขอามนอ
 เราไปปัสสาวะ ถ้าเราไม่หาม โอย-
 ปัสสาวะ

ใส่หมคทุกคน ไปอุจจาระใส่หมคทุกคน
 น้ำก็กลายเป็นของสกปรก อันนี้กลาง
 ถนนหนทางก็เช่นเดียวกัน คนไปคนมา
 ไปปัสสาวะใส่ถนน ก็ทำให้สกปรก
 หลายสิ่งหลายอย่าง

ปัสสาวะใส่ถนนทานวาตาบอด
 ปัสสาวะใส่หน้าเปบึง ทานสอนก็คิยู
 อยาโยนเสียมขึ้นเรือนมันชะล่า
 ถ้าลูกนังเหลนยู โยนเขาไป
 ดักหัวคังโปะ โยนเสียมลงเรือน
 มันชะล่า ถ้าลูกนังเหลนยูไคถนน
 หรือไปตักมันตักนี้

ผักขาวบนเรือนก็เช่นเดียวกันมันชะล่า
 เพราะวาพุนมันค้าย ปลิวเขาเรือนหมค
 (หัวเราะ) สอนอนามันค้าย
 ทานสอนคิตโบลาน แลวกะมีการ
 ประหยัด คูชิ ดึงน้ำเกา ตะกร้าเกา
 ทานจะเอาใส่คินนำมาทำแปลงผัก
 โองน้ำยูเคียงข้างคุดังน้ำเกา
 ใส่คินปลูกผัก หอมเลย ผักสะละแน

ด้กัหมฮอ ปลูกเอาไว้กิน บโคชอโคหาเค
 ก็น้ำอ้มเหลยเทโชหนานด้ก
 เปนเศรษฐกิจในคอบคว มีจั้งช้นทุกเฮียน

เลย ชมอนบเฮคเพาะวาเป็นคนบมี
 กิลบมีธรรม บมีจาริตปะเพณ
 อยากรโคด้กหมสลิ่งนึ่งแลนเซาตลาด
 อยากรโคด้กบัจจกานสองกาน
 เอามาโชลาบิโชกอยกะแลนเซาตลาด
 เอาไปเอามาเงินเลยไปอยู่ในตลาดเหมคเลย
 เศรษฐกิจเลยด้คเคอง แตกอนโบลาน
 กะเจาเฮคนำเหลยกันเหลยโชกะไปลง
 โชहन กะเจาสอนคคโบลานนี้
 ชมอนคนบเฮคตาม มนเฮคคคิต
 คคอง กะวาหลายปีส่วย พวกชาว
 ฟ้องถ้อฮตบถักคอง ถ้อจาริตย
 แควาบถ้อคองอันเกา ถ้อจาริตย
 แควาบปฏิบัติบถ้อตามโบลาน

กะวาหลายปีส่วย⁵⁵หลายปีเป้นตาง⁵⁶

ชาวฟ้องถ้อฮตบถักกัน⁵⁷
 ฟ้องถ้อวันนึเป้นวันนึ
 ฟ้องถ้อหมอ กะตางหมอ
 โบลานเพิ่มมีทอนนี้ เพิ่มมี
 โคลงข้างแกว หามือหาญามแมนบละ

ด้กัด้รัง ปลูกเอาไว้กิน บโคชอโคหาเค
 ก็น้ำอ้ม เหลยเทโชแปลงด้ก กระจางด้ก
 เปนเศรษฐกิจในคอบคว มีเซนนึทุก
 เรือน

เลย ทุกวันนึไม่ทำเพาะวาเป้นคนไม่มี
 คิลไม่มีธรรม ไม่มีจาริตปะเพณ
 อยากรโคด้กหมสลิ่งนึ่ง วึ่งเซาตลาด
 อยากรโคด้กหมสลักโบสองโบ
 เอามาใส่ลาบิโสกอย กวึ่งเซาตลาด
 เอาไปเอามาเงินเลยไปอยู่ในตลาดหมคเลย
 เศรษฐกิจเลยด้คเคอง แตกอนโบลาน
 ทานนำน้ำเหลยกันเหลยโชกัไปลง
 โสहन ทานสอนคคโบลานนี้
 ทุกวันนึคนไม่ทำตาม มนทำคคจาริต
 คคองธรรม กะวาหลายปีปลายพวกชาว
 ฟ้องถ้อจาริตไม่ถูกคคองธรรม ถ้อจาริตถอย
 แควาไม่ถูกคคองธรรมอันเคม ถ้อจาริตถอย
 แควาปฏิบัติไม่ถ้อตามโบลาน

กะวาหลายปีปลาย หลายปีเป้นตางๆ
 ชาวฟ้องถ้อจาริตไม่ถูกคคองกัน
 คนนึถ้อวันนึเป้นวันนึ
 คนนึถ้อหมอ กัแตกตางหมอ
 โบลานทานมีเทานนี้ ทานมี
 โคลงข้างแกว หาวนัหายามโชใหม่ละ

คำหนึ่งข้างแกวขึ้นซ้อองคำ
 สองคำฟังธรรมผีป่าชา
 สามคำลางมือดาพอมกัณ
 สี่คำนอนปลายตีนตากแดด
 หาคำผีแวงลอมระวังเอา
 หกคำลงสำเภาไปคา
 เจ็ดคำเกาะห้อยหาถึงตน
 แปดคำความกังวลไม่มี
 เก้าคำถูกเสี้ยนพญาลาม
 สิบคำหาหญิงบโค
 สิบเอ็ดคำชีโฮเกิดเป็นคิ
 สิบสองคำมิตจักยาง
 สิบสามคำชัยชยะ ชาแพทยชมพู
 สิบสี่คำฝูงสัตว์ปองชา
 สิบหาคำถูกแมวยาลหวง

(จารุณี - สิบสามคำแมนหญิงเกาะคะ)

ชัยชยะแพทยชมพู หมายความว่า เป็นชัยชนะ
 ของแพทยชมพู เก่งวาขึ้นเกาะ เป็นวันคิ

สิบไปลบศึกลอบเสือกให้ไปมือนั้น
 ชุมมือนับเอาจึงขึ้น คนหามอกะไปหาหมอกุ
 หมอกุจะต้องเียงออกไป อายุของพุนั้น
 บวกลบคุณหาร ว่าเอามอนนมอนคิ
 แสงแล้วให้ไปหาหมอกุพะ นิมนต์เพิน
 พอม บเอามือเคียวกันกะแล้วกัน

คำหนึ่งข้างแกวขึ้นสโรงทองคำ
 สองคำฟังธรรมผีป่าชา
 สามคำลางมือคอยทาгин
 สี่คำนอนปลายตีนตากแดด
 หาคำผีแวงลอมระวังเอา
 หกคำลงสำเภาไปคา
 เจ็ดคำเกาะห้อยหาถึงตน
 แปดคำความกังวลไม่มี
 เก้าคำถูกเสี้ยนพระยาราม
 สิบคำหาอะไรไม่ได้
 สิบเอ็ดคำสิ่งร้ายกลายเป็นคิ
 สิบสองคำไม่มีคิสักอย่าง
 สิบสามคำชัยชยะ ชาแพทยชมพู
 สิบสี่คำฝูงสัตว์ หมายปองชา
 สิบหาคำถูกแมวยาลหวง

(จารุณี - สิบสามคำอะไรนะคะ)

ชัยชยะแพทยชมพู หมายความว่า เป็นชัยชนะ
 ของแพทยชมพู เก่งวาอย่างนั้นเกาะ
 เป็นวันคิ

จะไปรบศึกรบเสือกให้ไปวันนั้น
 ทุกวันนี้ไม่ทำอย่างนั้น คนหาวันก็ไปหาหมอกุ
 หมอกุก็ต้องเียงออกไป อายุของคน
 บวกลบคุณหาร พุทว่าวันนั้นวันนี้คิ
 ยิ่งแล้วให้ไปหาหมอกุพระ นิมนต์ทาน
 ควย ไม่เอาวันเคียวกันก็แล้วกัน

คับแอมมือเดียวกันเพ็นสีไปสวคมนตรีบได้
 แมนเบละ นางนัมาหาดวงวาคำนี้
 นางที่สองวาคำสอง นางที่สามกะวา
 คำสาม เพือวาเพ็นสีได้ไปทุกมือ
 ไปให้เขาวาชนั้นเถาะ

หมอคุมมือหน้าไซแต่เจ้าของ
 บอความสวัสดิภาพ ความสังคม
 แลวหมอนเอาแคว้นเสารวันอาทิตย์
 เอาไปเอามาสังคมกะเชื่อมโถมลงหมัด
 ทำบุญพอม ๆ กัน เลยไปสอยกันบได้
 คืดเฮียนนั้นเฮียนนี้ (จารุณี - ฤกษ์สะควก
 เอะคะ) นั้นละ เอาสะควกนี้แหละ
 เขาวาถือฮักบถักคองหละ (จารุณี -
 พระญาณูมานราชชนเพ็นว่า ฤกษ์สะควกนี้คือ
 ฤกษ์เฮาสบายใจ คือ ฤกษ์ดี)

เอา นั้นแหละ ถือฮักบถักคอง
 หละนี้ หมอนชาวบ้านชาวเมือง
 กะบโดยเฮียนซ้อ ๆ เอะ มีแต่ออกไป
 ทำงานทำการ สีเฮ็ดบุญมือโคไหนละ
 จังสิคิ กะตองถือเอาความสะควก
 ของโคเองหละจังสิส่าบาย

(จารุณี - มั่นวางมือนั้นพอสีเฮ็ด
 บุญเฮ็ดทาน วันเสารวันอาทิตย์)
 เอาอนั้นแหละถือตามตน ถือฮัก
 บถักคอง ถือจังซี้กะได้

ถ้าเอววันเดียวกันท่านจะไปสวคมนตรีบได้
 ไซใหม่ละ นางคนนี้ มาคดวงชะตาวาหนึ่งคำ
 นางคนที่สองว่าสองคำ นางคนที่สามก็ว่า
 สามคำ เพือว่าท่านจะได้ไปทุกวัน
 ไปให้เขาวาชนั้นเถาะ

หมอคุมทุกวันนี้ หาประโยชน์ใส่แต่ตัวเอง
 ไม่วความสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ของสังคม
 แลวทุกวันนี้เอาแคว้นเสารวันอาทิตย์
 เอาไปเอามาสังคมก็เชื่อมโถมลงหมัด
 ทำบุญพอม ๆ กัน จึงไปช่วยกันบได้
 คืดงานเรือนนั้นเรือนนี้ (จารุณี - ฤกษ์สะควก
 ละคะ) นั้นแหละ เอาสะควกนี้แหละ
 เขาวาถือจารีตไม่ถูกคลองธรรมหละ (จารุณี -
 พระญาณูมานราชชนทานว่า ฤกษ์สะควกนี้คือ
 ฤกษ์เราสบายใจคือฤกษ์ดี)

เอาอนั้นแหละถือจารีตไม่ถูกคลองธรรม
 หละนี้ ทุกวันนี้ชาวบ้านชาวเมือง
 ก็ไม่ได้อยู่เรือนเฉย ๆ นะ มีแต่ออกไป
 ทำงานทำการ จะทำบุญวันโคไหนละ
 จังจะคิ ก็ตองถือเอาความสะควก
 ของตัวเองหละจังจะสบาย

(จารุณี - มั่นวางวันนั้นพอจะทำ
 บุญทำทาน วันเสารวันอาทิตย์)
 เอาอนั้นแหละยึดถือตามตน ยึดถือจารีต
 ไม่ถูกคลองธรรม ยึดถือเขานั้นบได้

คือสังคมนตรีเปลี่ยนไปตามคโม
 คุโบลาดเพินเป็นมื่อ มือนั้นมื่อค
 จึงคอยเอา คุโมเอาความสะควกเป็นเกณฑ์

คือสังคมนตรีเปลี่ยนไปตามครุใหม่
 ครุโบลาดเพินเป็นวัน วันนั้นวันค
 จึงคอยทำวันนั้น ครุใหม่เอาความ
 สะควกเป็นเกณฑ์

คำศัพท์

1. ญาม	=	ยาม, เวลา
2. เอ็น	=	เรียก
3. เขา	=	ชาว
4. จี	=	ปัง, เผา
5. ไหม	=	ไหม
6. อีหญิง	=	อะไร, บางอย่าง, อะไรก็ได้
7. ขรรคาสอนโลก	=	หนังสือขรรคาสอนโลก
8. เกียน	=	เกวียน
9. ฮ่าง	=	ร่าง, เกา, ขำรุก
10. ฮอง	=	รอง, รองรับ
11. เกียง	=	เครื่อง
12. ทังเหมิด	=	ทั้งหมด
13. ชิน	=	ชิน
14. ซัก	=	ขวางโยน
15. เสียม	=	จอบ, เสียม
16. ลาง	=	ลาง, ของคำ, ขางลาง
17. ผา	=	ผาดง, ผานง
18. เสี่ย, เสื่อ	=	เสื่อ

19.	กาจ	=	วางยาว, วางพาด
20.	เกือก, เกียบ	=	รองเท้า (อีสานทั่วไปเรียกเกียบ)
21.	ลอด	=	ผ่านเข้าไปในช่องหรือใต้สิ่งที่มีพื้นหรือสิ่ง ที่ขวางอยู่เบื้องบน
22.	มันหมอน	=	ไม่มีสงาราศรี
23.	ยา	=	อย่า
24.	ตึก	=	ตึก
25.	ฝัดเขา	=	ฝัดข้าว
26.	เทิง	=	บน
27.	เฮียน	=	เรียน
28.	กะตา	=	ตะกร้า
29.	คัน	=	ขวาง
30.	บฮาง	=	ไม่รำรวย
31.	ขวม	=	ขาม
32.	หัวบันได	=	แม่บันได
33.	คอกไม้	=	คอกไม้
34.	กอนเส้า	=	กอนเส้า
35.	คาง	=	วาง, ตั้งบน
36.	หมอเขา	=	หมอขาว
37.	สมมา	=	ขมา
38.	ซีไฟ	=	เตาไฟ
39.	ยคีมีแอง	=	ยคีมีเรียวยมีแรง
40.	กอนเขา	=	กอนขาว
41.	ขัว	=	ควัว
42.	ของเข็ด	=	สิ่งที่ควรว เกรงกล้วย

43.	เขามา	=	ชาวเข
44.	คองเตา	=	กระคองเตา
45.	เกียง	=	เกลียง
46.	ชาคหมอ	=	ชาคหมอ, ไม่มีอยู่ในหม้อ
47.	ถวย	=	ถวย
48.	บวง	=	ชอน
49.	สบบ	=	ริมฝีปาก
50.	เออง	=	ตกแตงตัว, ประคัมร่างกาย
51.	ผาม	=	ประรำพิธี
52.	ทัค	=	ทัคดอกไม้
53.	ปวคทองเจี้ยว	=	ปวคัสสาวะ
54.	ชนบับไซโต	=	หาบับใส่ตัวเอง
55.	หลายปีสวย	=	หลายปีปลาย
56.	หลายปีเป้นตาง	=	หลายปี เป็นต่าง ๆ, หลายปีเปลี่ยนแปลงไป
57.	ถือฮิตบถักกัน	=	ถือจาวีตไม่ถูกตองกัน

วิเคราะห์ความ

สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ แยกเป็นประเภท ดังนี้

1. ก. สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติด้านความเชื่อเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ตนและบุคคล
ในครอบครัว

- ไม่ให้ใช้เกวียนที่ชำรุดแล้วไปทำที่รองหรือแป้นสำหรับเหยียบขึ้นเรือน
หรือเรียกว่าเซ็คเทาในปัจจุบัน
- ไม่ให้เอาเสื่อที่ชื้นแล้วปะชุนผ้านุ่ง
- ไม่ให้เอาของดำไปพาดของสูง เป็นต้นว่า เอาผ้านุ่งวางบนเสื่อ

ขณะที่ตากเสื้อผ้าไว้นั้นมิให้เกิดลคราวตากเสื้อผ้า ผู้ใหญ่จะบอกว่าชะล่า โดยที่ไม่บอกเหตุผลว่าเป็นเพราะอะไร เมื่อพิจารณาถึงคุณค่าขอห้ามปฏิบัติแล้วจะมีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ด้วยเหตุผลที่คนไทยยึดถือระบบอาวุโสเคารพผู้มีวัยวุฒิกว่าตน ความคิดนี้จึงมีต่อสิ่งของเครื่องใช้ด้วย เป็นต้นว่าคนไทยอบรมลูกหลานให้มิระเบียบในการใช้ภาชนะ ชักเสื้อผ้า จะต้องแยกภาชนะชักเสื้อผ้าของชายและหญิง เสื้อผ้าเครื่องชั้นในต่าง ๆ ของสตรีจะปะปนกับของบุรุษไม่ได้ เพราะเพศชายได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำของครอบครัว หญิงผู้เป็นภรรยาจะต้องให้ความเคารพยำเกรงสามี เวลาถอนเขานอนจะต้องกราบไว้ เป็นต้น พิจารณาในด้านสุขวิทยาแล้ว จะเห็นว่าการแยกชักเสื้อผ้าเป็นการสอนให้รู้จักรักษาความสะอาด มีระเบียบในการทำงานหรือเสื้อผ้าของบุรุษและสตรีอาจจะมีเชื้อโรคที่แตกต่างกัน

- ไม่นั่งขวางบันได
- ไม่ให้โซ่เท้าเช็ดบันได
- ไม่ให้เหยียบแม่บันได
- บุษามแม่บันได
- บุษากอนเส้า
- ไม่ให้คว่ำขาโดยไม่จำเป็น
- ตักข้าวแช่ให้เหลือไว้ในกระตองเตา
- ไม่ให้หักดอกไม้เข้าไปในวัด
- ปฏิบัติตนตามโคลงข้างแคว ว่าด้วยการประกอบพิธีตามฤกษ์ดี

สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ตนเอง เป็นความเชื่อที่ได้รับการอบรมว่าถ้าทำหรือปฏิบัติจะมีผลร้ายแก่ตนเอง เช่น การนั่งขวางบันได จะเป็นการขัดขวางความร่ำรวย แท้ที่จริงแล้ว การนั่งขวางบันไดทำให้ผู้เดินผ่านเข้าออกประตูไม่ได้รับความสะดวก ถ้ามีความจำเป็นต้องถือของยิ่งจะเพิ่มความลำบากอาจจะสะดุดตกลง

ไม่ให้เช็ดเท้าที่บันได ไม่ให้เหยียบแม่บันได มีความหมายในด้านให้รู้จักรักษา

ความสะอาด เพราะถ้าเข็ดเท่าที่มันไค หรือเหยียบหัวมันไค ทาที่เหยียบสิ่งสกปรกจะมา
เปราะเปื้อนมันไค สมาชิกในครอบครัวที่มองไม่เห็นอาจจะเหยียบ ทำความสกปรกต่อไป

บูชาแม่มันไค บูชาก่อนเส้าด้วยถือว่า แม่มันไค ก่อนเส้าเป็นสิ่งมีบุญคุณ เรา
เหยียบมันไคขึ้นลงทุกวัน หรือ เราใช้ก่อนเส้าหุงหาอาหารเป็นประจำ ชาวบ้านมีความ
เชื่อว่า วันพระถ้าไคนำดอกไม้มาบูชาแม่มันไค บูชาก่อนเส้าแล้วจะอยู่เย็นเป็นสุข เป็น
สิริมงคลแก่ตนและคนในครอบครัว พิจารณาสภาพจิตใจ คือ ความสุขความสบายใจที่ได้
กระทำในสิ่งที่บรรพบุรุษกระทำสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

ไม่ให้คว้าวโดยไม่ว่าเป็น พิจารณาถึงหลักความจริงที่ว่า การคว้าวต้องใช้
ไฟหรือความร้อน ถ้ากระทำดังนี้เสมอครอบครัวจะได้รับความร้อนจากไฟ ดังมีคำกล่าว
ของชาวบ้านอายุอาษาว่า "จะไหมจะหมอม" ซึ่งหมายถึงจะทำให้เกิดเผาไหม้ในครัว
เรือน ทุกสิ่งทุกอย่างจะได้รับความเสียหาย การตักข้าวแช่เช่นเดียวกัน เป็นการปฏิบัติ
ถวญมีความเชื่อว่า เมื่อจะแช่ข้าวสำหรับนั่ง ตักข้าวด้วยกระคองเตา จะต้องเหลือข้าวไว้
ในกระคองเตาบางเล็กน้อย ไม่เทหมดทีเดียว เพราะคำว่าหมอมจะเป็นผลทำให้ชาวชาคนหอ
ไม่มีข้าวสำหรับมือตอ ๆ ไป ซึ่งก็เป็นเรื่องของความเชื่อเช่นเดียวกัน ชะล่าเรื่องนี้ จะให้
คุณกาแก่ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความรอบคอบของบรรพบุรุษที่อบรมสั่งสอนกลุ่ตรกูลชาติใหม่ปฏิบัติ
ตนให้เรียบร้อย เพราะการที่จะตักข้าวแช่ไคดังที่กล่าวจะต้องทำอย่างช้า ๆ ไม่ลุลลุกลน
มิฉะนั้นแล้วข้าวจะหกหมด ในฐานะที่ผู้วิจัยมีบรรพบุรุษเป็นชาวบ้านเมืองเก่า เคยได้รับ
การสั่งสอนจากคุณยายควยว่า ขณะที่ตักข้าวแช่จะต้องนั่งให้เรียบร้อย ถ้าไม่เช่นนั้นแม่โพสพ
จะโกรธเคือง ในขณะที่เดียวกันการแช่ข้าวจะสะท้อนให้เห็นวิธีปฏิบัติของชาวบ้านที่รับประทาน
ข้าวหนึ่งเป็นประจำ ข้าวที่เป็นอาหารหลักคือ ข้าวเหนียว ซึ่งมีกรรมวิธีว่าจะต้องแช่ก่อน
จึงจะนั่งและรับประทานไค

สถานที่ไม่ให้ตักดอกไม้เข้าไปในวัดหรือประจำพิธิ แสดงถึงความไม่เคารพ
เพราะวัดเป็นปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์

การปฏิบัติตามความเชื่อประการสุดท้าย คือ ปฏิบัติตนตามโคลงข้างแก้วว่าด้วย
การประกอบพิธีตามฤกษ์ดี เช่น จะแต่งงาน ชนบ้านใหม่ โกงฉมไฟ จะประกอบพิธีในวันใด
สามารถจะเลือกฤกษ์ดีตามความพอใจ ดังข้อความที่ว่า

คำหนึ่งข้างแก้วชนสี่โรงทองคำ
สองคำฟังธรรมดีป่าชา
สามคำล้างมือคอยหากิน
สี่คำนอนปลายตีนตากแดด
ห้าคำผีแวงลอมระวังเอา
หกคำลงสำเภาไปค้า
เจ็ดคำเคราะห์หอยหาถึงคน
แปดคำความกังวลไม่มี
เก้าคำถูกเสี้ยนพระยาราม
สิบคำหาอะไรไม่ได้
สิบเอ็ดคำสิ่งร้ายกลายเป็นดี
สิบสองคำไม่มีดีสักอย่าง
สิบสามคำชยยะชาแพ้ยัสมพ
สิบสี่คำฝูงสัตว์หมายปองฆ่า
สิบห้าคำถูกแม่วายหลวง

การปฏิบัติในสมัยโบราณจะต้องยึดถือฤกษ์ดีตามวันเวลาที่กำหนด ที่ได้เลือกดีแล้ว ถ้าไม่
ปฏิบัติเช่นนั้น ผู้ใหญ่จะทักท้วง ทำหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามจารีตประเพณี ก่อให้เกิดความ-
ฉิบมงคล แต่ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความจำเป็นทางสังคมมีมากขึ้น เหตุที่ประชาชนทั้ง
หญิงชายต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จึงมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตนตามฤกษ์ดีที่ตน
เห็นว่าสะดวกไม่ต้องเสียเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่

2. สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้านความปลอดภัย และอนามัยเฉพาะตน คือ ไม่ให้เด็กชาวบนบ้าน โดยที่บอกว่า ชะล่า เหตุผลที่แท้จริงนั้น พิจารณาว่าละอองรำจะทำ ให้ระคายผิวหนัง หรือฝุ่นเหล่านี้จะปลิวเข้าห้องนอน บ้านเรือนใดบุคคลในครอบครัวจะได้รับความเดือดร้อน เพราะการเผ็ดชาวบนเรือน

ขว้างเสียมขึ้นบนบ้าน ขว้างเสียมลงข้างล่าง โยนตะกร้าขึ้นบนบ้าน ท่านบอกว่า อย่าทำ ชะล่า ความจริงแล้วการขว้างสิ่งใดออกไป ผู้ขว้างมักจะได้ใจว่าตรงไหนดี ว่ามีบุคคลหรือสิ่งใดกีดขวางหรือไม่ ในกรณีที่เป็นของแหลมคม เมื่อขว้างไปแล้ว ผู้ที่อยู่ในทิศทางนั้นจะได้รับอันตราย

3. ข้อห้ามปฏิบัติด้านความปลอดภัยอนามัยต่อสังคม

การบั้ง หอย บั้งปู บั้งข้าว เป็นสิ่งที่พึงละเว้น เพราะคำว่า "จี้" มีความหมายว่าเผาหรือบั้งในภาษาไทยกลาง จะทำให้การทำนาไม่ได้ผลดี อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุไฟไหม้ นางข้าวได้ พิจารณาด้านความเป็นจริงแล้ว การเผาสิ่งใดก็ตามจะต้องระมัดระวังดับไฟ ให้เรียบร้อย หากว่าผู้กระทำไปรอบคอบเรื่องดับไฟ อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุทำความเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูเก็บเกี่ยว ผู้เป็นเจ้าของมักจะมานอนเฝ้าที่ท้องนาเลยทีเดียว

ไม่ให้ปัสสาวะในวัด ถ้าจำเป็นต้องปัสสาวะในวัดแล้วท่านบอกให้เอาดินตรงที่ปัสสาวะนั้นใส่ศีรษะตนเองเป็นการขอขมาลาโทษ

ไม่ให้ปัสสาวะลงถนนหนทาง ถ้าทำจะตายนอก

ไม่ให้ปัสสาวะลงน้ำ ถ้าทำจะเป็นปลิง

ชาวบ้านมักกลัวผีที่จะสอนคนให้เกรงกลัวต่อการทำสิ่งที่ตนเห็นว่าไม่ดี และเพื่อให้คำพูดนั้นหลังว่าไม่ให้ทำ ถ้าทำจะตายนอก จะกลายเป็นปลิง เป็นต้น อันที่จริงแล้วท่านต้องการจะสอนอนามัยให้เป็นผู้ที่รู้จักรักษาความสะอาดสถานที่ของส่วนรวม ถ้าทุกคนพร้อมกันปัสสาวะลงถนน ลงน้ำ สาธารณสมบัติจะสกปรก จึงเป็นความเดือดร้อนของคนใหญ่ที่จะอบรมสั่งสอนลูกหลานของตนให้ช่วยกันรักษาความสะอาดสังคมของตน โดยมีต้องโฆษณาป่าวร้องให้ช่วยกันรักษาดังมีข้อความปรากฏตามสถานที่ต่าง ๆ ในปัจจุบัน

คุณค่าของชะล่าจึงเป็นเสมือนเครื่องม้อบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาให้ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อตนและสังคม ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญทางวิทยาศาสตร์เขามามีบทบาทมากขึ้น ชาวบ้านได้รับการศึกษามากขึ้นกว่าเดิม จึงนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาถึงเหตุผลของการกระทำ เช่นการหาฤกษ์ยาม ปฏิบัติศาสนกิจ ทำบุญเลี้ยงพระ ชาวบ้านในปัจจุบันมักคำนึงถึงฤกษ์สะดวกที่ตนสามารถปฏิบัติได้โดยไม่กระทบกระเทือนงานในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในวันราชการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ชะล่า มีคุณค่าในค่านจารีตประเพณีที่สะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน อันมีระบบระเบียบซึ่งสมัยหนึ่ง ชาวบ้านได้เคยยึดถือปฏิบัติและยังคงถือปฏิบัติอยู่ในบางท้องถิ่น

ชะล่า

ชะล่า สำหรับหญิงมีครรภ์

หนึ่งบิโหขวม เชือกมา¹

สองบิโหหนึ่งตัน² ด้คต³

สามบิโหหนึ่งตันบันโค

สี่บิโหตัดหางทอง⁴

หางทองกล้วย

เป็นหญิง เพินบิโห เอ็ดแนวม⁵

เพิน เป็นหญิง

บิโหขวม เชือกมา

บาง เทียมามันแลนไป ลาง เทียมแมม⁶

มาคินแลนไป ซัดซา เอามันสิลิม

เด็กในทองในครรภ์ก็จะเกิดมา

เป็นอันตาย อาจสิแทง⁷ ไค

สองนึ่งตันด้คต ตันบันโค

มันคอคคูก คำว่าคินคือขวาง

นั้นแหละ มันคอคคูกเพินบิโห เอ็ด

แมมไมเค ฮานี้ผู้วะกะตองเป็นคอกัน

เค ผู้วะหามบิโหคินบันโค คางคา

บันโค เพาะวาทองชะล่า

สามบิโหตัดหางทอง

หามบิโหห้อย จีปี ลูกปอด

นำลาย กินนมมันเอยะ เอ็นวาปอด⁸

พระครูธรรมสารสมณต์ วิทยากร

26 พฤษภาคม 2515

หนึ่งบิโหขวม เชือกมา

สองบิโหหนึ่งขวางประตุ

สามบิโหหนึ่งขวางบันโค

สี่บิโหตัดหางทอง

หางทองกล้วย

ทำไมท่านไม่ให้ทำสิ่งเหล่านี้

ท่านเป็นอะไร

ไม่ให้ขวม เชือกมา

ถาบางที่มามันวิ่งไป บางทีคนมีทอง

มามันตกใจวิ่งไป ซัดซา เอามันจะหลวม

เด็กในทองในครรภ์ก็จะเกิดมา

เป็นอันตราย อาจจะแทงไค

สองนึ่งขวางประตุ ขวางบันโค

มันคอคคูก คำว่าคิน คือขวางทาง

นั้นแหละ มันคอคคูกท่านไม่ให้ทำ

คนที่ตั้งทองใหม่ ๆ นะ หนีผู้เป็นยัวก็

ตองทำเชนกัน

นะ ผู้เป็นยิวห้ามไม่ให้ขวางบันโค คางคิต

บันโค เพาะวาทองห้ามทำ

สามบิโหตัดหางทอง

ห้ามไม่ให้ห้อย บึงปู ลูกจะเลน

นำลาย กินนมมันจะแหวะเรียกว่าเลน

นำลาย วิชชะล่าของแมมานภาคอีสาน
ทองชะล่าอย่างนี้

นำลาย วิธีที่ห้ามปฏิบัติของคนมีทองภาคอีสาน
ทองห้ามปฏิบัติอย่างนี้

คำศัพท์

1. เชียกมา	=	เชือกมา
2. คั่น	=	อุดคั่น, ขวางทาง
3. คักตุ	=	ประตู
4. หางทอง	=	หางใบทองกล้วย
5. มูนี่	=	พวกนี้, บรรดา, สิ่งเหล่านี้
6. แมมาน	=	คนมีทอง
7. แทง	=	แหง
8. ปอด	=	มีนำลาย, แหะ, เล่นนำลาย

วิเคราะห์ความ

คุณคำชะล่า หรือ คำสอน เมื่อกระทำตามข้อห้ามดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ผู้มีอาวุโสมักจะสั่งสอนลูกหลานไม่ให้ทำสิ่งนั้น ไม่ให้ทำสิ่งนี้ โดยที่ไม่บอกเหตุผลว่า เพราะอะไรจึงไม่ให้ประพฤติปฏิบัติ แต่ใช้คำว่าชะล่าแทน เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าชะล่านี้แฝงไว้ด้วยคุณค่าที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับคุณประโยชน์ เช่น หญิงมีครรภ์มีข้อห้าม ประการที่ 1 คือ ไม่ให้ขาม เชือกมาขณะที่เดินไปพบมา ลาม เชือกอยู่ ธรรมชาติของสัตว์โดยทั่วไปจะตื่นตระหนกเมื่อมีคนเดินผ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงมีครรภ์ ถ้าเดินขาม เชือกมา มาอาจจะวิ่งหนีแล้วจึงเชือกที่ลามอยู่นั้น หญิงมีครรภ์จะสะดุ้งตกใจ มีอันตรายต่อตนเอง และเด็กในครรภ์ด้วย

คำสอนสำหรับข้อห้ามหญิงมีครรภ์ประการที่ 2 ไม่ให้นั่งขวางประตู ขวางบันได

นั้นเป็นเรื่องของความเชื่อ ความเข้าใจตามความหมาย คำว่าขวางซึ่งภาษาอีสานใช้คำว่า
กัน อันสื่อความหมายว่า ไม่สะดวก ปิดทาง อาจจะทำให้การคลอดไม่สะดวกปลอดภัยเท่าที่
ควรจะเป็น เช่น ทารกในครรภ์ไม่เอาศีรษะลงในท่าทางที่ถูกต้อง มารดาอาจจะได้รับ
อันตรายได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าสมัยโบราณนั้นการแพทย์ยังไม่เจริญ การคลอดบุตรจะต้อง
พึ่งพาอาศัยหมอตำแย หญิงมีครรภ์มักจะเสียชีวิต เนื่องจากการคลอดบุตรเป็นจำนวนมาก
ถึงนั้นชาวบ้าน จึงมีความคิดว่าการคลอดบุตร เป็นภาระอันยิ่งใหญ่ของสตรี เทียบเท่ากับการ
ปฏิบัติหน้าที่ของชายในสมรภูมิ

หญิงมีครรภ์ มีข้อห้ามประการที่ 3 คือ ไม่ให้ตัดหางใบทอง พิจารณาถึงคำว่าตัด
นั้นเอง ถ้าหญิงมีครรภ์ ตัดหางใบทอง ก็อาจจะมีผลถึงทารกในครรภ์ อวัยวะส่วนใดส่วน
หนึ่งอาจจะไม่สมบูรณ์หรือขาดไปได้ ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อ

คำสอนประการสุดท้ายของหญิงมีครรภ์ คือ ไม่ให้เผาหอย เผาปู อันจะมีผลทำ
ให้ทารกที่จะเกิดมามีน้ำลายไหลตลอดเวลา เป็นการพิจารณาลักษณะหอยเผามีฟองฟอก
และปลุกจะมีอาการอย่างเดียวกันเมื่อถูกความร้อน ข้อห้ามนี้พึงสังเกตในเรื่องของป่าน่าตีมาก
การฆ่าสัตว์เป็นสิ่งที่พึงละเว้นเพราะยอมจะทำให้จิตใจของหญิงมีครรภ์ไม่สบายเท่าที่ควรจะ
เป็น

กรมโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข ได้ค้นคว้าเรื่องหอยนา ปูนา ได้พบว่า
พยาธิใบไม้หลายชนิดในปูนา และมีวิตามิน A, B₁, B₂ วิตามิน C Niacin และ
Protien ส่วนหอยน่านั้นมีแร่ธาตุ หินปูน ซึ่งบำรุงกระดูกและร่างกายส่วนต่าง ๆ
ได้

1 สัจฉริ เกิดปรีดี, วิธีป้องกันและกำจัดศัตรูสำคัญของข้าว กสิกร ปีที่ 21 หน้า 129
2491.

2 บพิธ จากพันธ์, ปูน้ำจืด โรคพยาธิ เกษตรสารปีที่ 5 (1) หน้า 36-39, 2515.

3 ชัยณรงค์ บุคโรบล, ปู ปูนา กสิกร ปีที่ 26 (5) หน้า 53, 2496.

4 สอน พรหมเทพ, นำปูนา กสิกร ปีที่ 25 หน้า 59, 2495.